

משמרות נאציים הוצבו בפתחי חנויות שהיו בבעלות יהודית וקראו לציבור להימנע מקנייה אצל יהודים. חלונות ראוהו שבבעלות יהודית נמרחו בסיסמאות. החרם היה למבצע האנטי-יהודי המאורגן והכלל-ארצי הראשון בגרמניה הנאצית.

יום החרם נועד לדחוק את היהודים מהכלכלה הגרמנית, ובנוסף לבדוק את התגובה של הגרמנים ושל מדינות העולם וכן לעודד את הגירתם מגרמניה.

תגובות ליום החרם - החרם הופסק בסוף אותו היום בגלל המחאות הבינלאומיות. הסתבר שיום החרם פגע בגרמנים עצמם שניהלו עסקים עם היהודים. לכן גם הגרמנים לחצו שיום החרם ייפסק. אבל רוב הגרמנים שיתפו פעולה עם המפלגה הנאצית. בנוסף, חל יום החרם בשבת ולכן חנויות רבות של יהודים לא נפתחו. היהודים הואשמו בכך שרצו להשתלט על הכלכלה הגרמנית ועל כן יש לנשל אותם מהכלכלה.

● **שרפת הספרים ה"לא גרמניים" (מאי 1933):**

שריפה פומבית של אוצרות רוח וידע של מי שנתפס כמתנגד לנאציזם בעיקר ספרים שנכתבו על-ידי יהודים. האירוע לוה במצעדים, כנסים ונאומים פומביים של המפלגה וחברי תנועת הנוער ההיטלראי, על האירוע "ניצח" שר התעמולה הנאצי יוזף גבלס. האירוע סייע לבידוד היהודים מהחברה הגרמנית וכן להשפלתם ונועד לעודד את הגירתם מגרמניה.

החוק בדבר החזרת הפקידות המקצועית על כנה (1933): החוק קבע שרק בני הגזע הארי רשאים לכהן בתפקידי מנהל ציבורי בשלטון המרכזי/מקומי. כלומר, כל מי שלא "אריים" חייבים לפרוש מיד ממשורותיהם. היה זה החוק האנטי-יהודי הראשון שנחקק בגרמניה הנאצית. לראשונה נעשה שימוש בחוק הגרמני במושג הגזעני - "לא ארי".

מטרת החוק הייתה סילוק כל הפקידות היהודית ממשורות עובדי המדינה. בהתאם לחוק פוטרו מעבודתם אלפי יהודים רופאים, עורכי דין ציבוריים, מרצים באוניברסיטאות, פקידי מדינה, מורים, שחקני תיאטרון, נגנים ועוד.

החוק הפריד את יהודים מהחברה הגרמנית ופגע בהם כלכלית, מבחינה משפטית לא יכלו לעסוק במשרות ציבוריות, כמו כן נועד החוק לעודד את הגירתם מגרמניה.

● **חקיקה "על פי סעיף האריות" – חקיקה מפלה כנגד כל מי שאינו ארי עד 1935. החקיקה כללה מספר חוקים כגון:**

החוק "למניעת גודש בבתי הספר והאוניברסיטאות", דחיקה מכל תחומי הפעילות התרבותית – סופרים, אמנים, איסור לשבת על ספסלים בגנים ציבוריים, איסור להשתתף בארגוני ספורט שונים, איסור להחזיק חיות בית.

מגוון החוקים נועד לדחוק את היהודים מהחברה, להפרידם, להשפילם, לפגוע בהם כלכלית ומשפטית ולגרורם להגירתם מגרמניה.

● **חוקי נירנברג (ספטמבר 1935):**

"חוק אזרחות הרייך": חוק אזרחות הרייך קבע שרק בעלי דם גרמני ארי טהור יהיו אזרחי גרמניה.

"החוק להגנת הדת הגרמני והכבוד הגרמני": החוק קבע איסור נישואים בין גרמנים לבין יהודים וביטול נישואים מעורבים שנערכו בגרמניה או מחוצה לה; איסור קיום יחסי מין בין

גרמנים לבין יהודים; איסור העסקה של נתינות המדינה בעלות דם גרמני מתחת לגיל 45; איסור ליהודי להניף את דגל הרייך.

תקנה ראשונה לחוק אזרחות הרייך (נובמבר 1935): תקנה שעל-פיה נקבע מי נחשב יהודי-מי שלפחות שלושה מסביו יהודים לפי גזעם; ליהודי נחשב גם בן תערובת נתין המדינה ששניים מסביו יהודים והוא מקיים את אחד משני התנאים הבאים: (1) נשוי ליהודי/יהודייה; (2) או משתייך לקהילה היהודית.

חוקים אלו שינו את מעמדם של יהודי גרמניה מאחר וביטלו את מעמדם המשפטי, היהודים איבדו את אזרחותם הגרמנית.

מעכשיו האזרחות ברייך נקבעת על פי תורת הגזע - מהיהודים, השייכים לגזע הנחות הורס התרבות נשללה האזרחות הגרמנית. היהודים היו חסרי הגנה משפטית.

המשטר הנאצי נתן לגיטימציה חוקית למדיניות של אפליה, בידוד, נישול והשפלה של יהודי גרמניה ובכך יצרו חיץ (הפרדה) בין יהודים לארים בהתאם למתחייב מהאידיאולוגיה.

סעיף ב'

הצעדים שננקטו כנגד היהודים בשנת 1938 (על התלמיד לציין שניים):

- **תקנות החל מ 1938:** דרכוני יהודים הוחתמו באות J (JUDE), שונו שמות רחובות שנקראו ע"ש יהודים, נאסר עליהם להעניק לילדיהם שמות "גרמניים", וכל היהודים חויבו להוסיף לשמם הפרטי את השמות "ישראל" / "שרה", איסור על בילויים במקומות ציבוריים, הגבלת תנועה ברחובות.

תקנות אלו מהוות החרפה במדיניות הנאצים נגד יהודי גרמניה מאחר והן "מסמנות" את היהודים ומפלות אותם באמצעות אמצעים מזהים (שם, סימון במסמך וכו). עד כה לא "סומנו" היהודים אלא רק הושפלו או בודדו באמצעות תעמולה וחקיקה כללית.

- **גירוש זבונשיין ואירוועי "ליל הבדולח":**

כאירוע מקדים לליל הדולח יש לציין את תוצאות גירוש זבונשיין. בלילה שבין ה-9 ל-10 בנובמבר 1938 פשטו יחידות נאציות, יחד עם המון רב, על מבנים יהודיים, תקפו יהודים ברחבי המדינה, והסיתו את ההמון המשולהב ליטול חלק בפרעות. בעיצומו של הפוגרום הוצתו ונהרסו קרוב ל-1,000 בתי כנסת ברחבי הרייך, נשרפו ונשדדו יותר מ-800 חנויות, ומאות מקומות מגורים נהרסו או ניזוקו. מאות יהודים הוכו, כ-30 אלף מהם נשלחו למחנות ריכוז בדכאו ובבוכנוולאד, כ-92 יהודים נרצחו. בסה"כ נהרסו כ-7,500 בתי עסק יהודיים. רכוש רב שנהרס בפוגרום היה מבוטח, והתשלום הטיל מעמסה לא קלה על האוצר הגרמני. לכן, כדי לכסות הוצאות אלה, בטענה כי על היהודים לשאת בהוצאות הנזקים שנגרמו ע"י הפוגרום, הטיל השלטונות קנס קולקטיבי על היהודים בסך מיליארד מארק, והיהודים נדרשו לממן את תיקון נזקי הפוגרום בכספם.

אירוועי "ליל הבדולח" ביטאו החרפה/נקודת מפנה במדיניות הנאצית נגד היהודים:

לראשונה היו גילויי אלימות פיזית ממוסדת ומאורגנת על ידי הממשל הגרמני באותו הזמן בכל רחבי המדינה. לראשונה נאסרו יהודים והובלו למחנות ריכוז רק בגלל יהדותם: שליחת 30,000 יהודים למחנות ריכוז. ממדי הפגיעה בנפש וברכוש פרטי וציבורי: רצח עשרות יהודים, הצתת בתי כנסת, בתי עסק ובתי יהודים. השפעת אירוועים אלה על היהודים

בגרמניה: למחרת הפוגרום נתפסו בידי הגסטפו המשרדים של מרבית המוסדות היהודיים בגרמניה: הייתה זו מכה קשה לתשתית הקהילתית החברתית והתרבותית שסייעה עד אז להישרדות היהודים בגרמניה. הוטל קנס חסר תקדים (מיליארד מרק) על היהודים לכיסוי נזקי "ליל הבדולח" - כרבע מהרכוש היהודי. שארית התקווה שהייתה ליהודים כי יוכלו להסתדר בגרמניה הנאצית נופצה, והביאה לגל הגירה גדול של יהודים מגרמניה.

• **אריזציה (1937-1939):** העברת רכוש היהודים לידי "ארים". בתהליך זה השתלטו גרמנים "ארים" ואנשי המפלגה הנאצית על מפעלים ועל רכוש יהודי. ההחרפה היא שמשנת-1938, בעקבות חקיקה חויבו היהודים לרשום רכוש שערכו עלה על 5,000 ריכסמארק, כלומר נלקח אפילו רכוש שערכו מועט. תוך שנה הופקע 80% מרכושם בדרכי כפייה. מדובר בשוד הרכוש היהודי והחרמתו. התוצאה: נישול כלכלי של היהודים במטרה לגרום להגירתם.

שאלה 3- מדיניות הנאצים כלפי היהודים בפולין לאחר כיבושה

סעיף א'

עם כיבושה של פולין לא הועברה מדיניות מסודרת לחיילי הצבא הגרמני כיצד לנהוג ביהודי פולין. בשל חוסר המדיניות סבלו יהודי פולין מהשפלות, אלימות פיזית, פגיעה ברכוש ועוד. לאחר שלושה שבועות הועברה המדיניות המסודרת באיגרת הבזק שנשלחה על ידי ריינהרד היידריך ראש משטרת הביטחון של הרייך אל מפקדי האיינזאצגרופן (עוצבות המבצע) בשטחי הכיבוש, ובה הוראות כיצד לנהוג ביהודי פולין. מטרת המדיניות שנקטו הנאצים הייתה בידוד האוכלוסייה היהודית מהאוכלוסייה הכבושה הפולנית, מבחינה חברתית כלכלית ודמוגרפית. ריכוז בערים ליד מסילות רכבת לקראת השלב הבא שאינו מוצהר בשלב זה.

דוגמאות מהתחום החברתי (על התלמיד לציין אחת):

- **סימון** - כל יהודי מגיל 10 חויב לענוד את "הטלאי הצהוב", או סרט לבן עם מגן דוד כחול, אות קלון. כמו כן הוצא צו שהורה לסמן חנויות ובתי עסק של יהודים במגן דוד.
- **הוגבלה תנועתם** - נאסר על היהודים להעתיק את מקום מגוריהם בלא רשות. נאסר על היהודים לנוע ברכבות בלא אישור מיוחד, וחופש התנועה שלהם הוגבל באופן קיצוני. צווים אלה ואחרים מצביעים על משטר דיכוי חריף בהרבה מזה שהופעל ברייך עצמו.
- על יהודים נאסר לקבל ולשלוח דברי דואר.

דוגמא מתחום החינוך והתרבות (על התלמיד לציין אחת):

- בתוקף אחת התקנות נסגרה כל מערכת החינוך היהודית. המורים הילדים והנוער מצאו עצמם ללא מסגרת חינוכית שהייתה יכולה לשמש בימי אימה אלה בסיס תמיכה ועוגן פיזי ונפשי. תקנה נוספת שמטרתה הייתה לפגוע באשיות החברה ומנהיגיה אסרה על תפילה בציבור.

דוגמאות מהתחום הדמוגרפי (על התלמיד לציין אחת):

- **טרנספר** - גירוש היהודים ממקום מגוריהם למקומות אחרים- על פי "איגרת הבזק" יש להעביר את היהודים מהשטחים שסופחו לרייך לשטחי "גנרל גוברנמן". כמו כן בוצעו גירושים בתוך אזור "גנרל גוברנמן". כתוצאה מכך גורשו אלפי יהודים ליעדים בלתי ידועים תוך חרמת רכושם והרס הבסיס הכלכלי לקיומם.
- **הוגבלה תנועתם** - נאסר על היהודים להעתיק את מקום מגוריהם בלא רשות. נאסר על היהודים לנוע ברכבות בלא אישור מיוחד, וחופש התנועה שלהם הוגבל באופן קיצוני. צווים אלה ואחרים מצביעים על משטר דיכוי חריף בהרבה מזה שהופעל ברייך עצמו. (אפשר בשני התחומים)

דוגמאות מהתחום הכלכלי (על התלמיד לציין אחת):

- **אריזציה** - החרמה של המפעלים ובתי עסק יהודיים, החרמת עסקי מסחר ומלאכה, מקרקעים, דירות, סחורות ודברי ערך. כפי שהוגדר באיגרת הבזק. כתוצאה מתקנות אלה נהרס הבסיס הכלכלי של היהודים. רוב היהודיים בפולין מצאו עצמם ללא עבודה והתקיימו בדוחק ממכירת חפצים וחסכוניות שהצליחו להציל. כלומר תהליך הדחיקה הכלכלית שתוצאותיו היו מחסור ורעב, לא החל אפוא בשלב הגטו אלא בחודשי הכבוש הראשונים.
- **הוקפאו חשבונות הבנק היהודים.**

הערה: אין חובה לציין את התחומים בתשובה.**סעיף ב'**

יש להסביר את מטרות הנאצים בהקמת היודנראט, מועצת ה"זקנים" היהודית בגטאות שהוקמה על פי ההנחיות באגרת הבזק.

על התלמיד להציג שלוש מהמטרות הבאות:

- נציגות יהודית מוכרת ומוסמכת הנושאת באחריות אישית לביצוע המדיניות הנאצית, ומבטיחה ביצוע יעיל של המדיניות תוך חסכון בכוח אדם גרמני. למעשה היודנראט היה כלי בידי הגרמנים לביצוע מדיניותם.
- צמצום החיכוך עם היהודים בהתאם לאידיאולוגיה הגזעית הנאצית. הגרמנים לא נדרשו למגע ישיר עם האוכלוסייה היהודית.
- הפניית זעם ומרירות נגד היודנרט ולא כלפי המשטר הנאצי
- מסגרת ביצוע שעשויה לצמצם את האפשרות של התנגדות פנימית לביצוע המדיניות הנאצית.
- הטעייה והסוואה, קרי הנהגה יהודית מקומית המורכבת מקבוצה מכובדת ומוכרת. מוסד זה שימש חלק ממדיניות ההסוואה הנאצית כאילו ניתן ליהודים שלטון עצמי.

דרכי פיקוח נוספות על הגטאות (על התלמיד להציג שתיים):

- **חומות וגדרות שהקיפו את הגטו:** הפיקוח של הגרמנים על הגטאות היה שונה בכל מקום על-פי כוחו של המפקד הגרמני, כאשר בתחילה הגטאות היו פתוחים ולא מוקפים חומה ובהמשך הוקמו חומות, גדרות ומגדלי שמירה כאשר השומרים היו תושבים מקומיים. אחת הסיבות המרכזיות לסגירת היהודים בגטו היה כדי לבודד אותם. יש להדגיש כי גם בגטאות פתוחים היה פיקוח והותרה יציאה רק עם תעודות.
- קיומה של **משטרה יהודית** שפיקחה על היהודים בגטאות והייתה כפופה ליוזנראט **היא** הוצבה **ברחבי הגטו ובפתחים שלו** ששמרה על הסדר וגבתה קנסות ומסים מתושבי הגטו ודאגה לספק לגרמנים יהודים לעבודות כפייה.
- הצבת **משטרה גרמנית** שסיירה מסביב לגטו ודאגה לבידודם של היהודים מהעולם החיצון
- הצבת **משטרה פולנית** ששמרה בשערים ובכניסות לגטו
- הגיסטפו (פעילות חשאית מחוץ לתחומי הגטו).

פרק שניהנבחנים נדרשו לענות על אחת מהשאלות 4-6**שאלה 4- מקור – יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש הנאצי כלפי היהודים****סעיף א'**

יש להסביר כי "חסידי אומות עולם" הוא תואר אשר מוענק על ידי מדינת ישראל, המוסד יד ושם, לאדם אשר הציל יהודים בזמן השואה ועמד בקריטריונים שנקבעו. הזוכים בתואר חסידי אומות עולם מקבלים תעודה מיד ושם ומדינת ישראל, ניטע לכבודם עץ בשדרת חסידי אומות העולם במוזיאון יד ושם בטקס חגיגי כמו כן הם זוכים לקבל מדליה מיוחדת שעליה מוטבע שמם. בנוסף, חוק יד ושם מסמיך את יד ושם "להעניק אזרחות-כבוד" לחסידים, ובמידה שהלכו לעולמם – אזרחות זיכרון של מדינת ישראל לאות הוקרה על פועלם.

הקריטריונים המופיעים בקטע המקור על פיהם זכה פאולאביציוס בתואר "חסידי אומות עולם" הם:

- סיכן את חייו וחיי משפחתו "מאחר שידע שהוא מסתכן, שכר לביתו חדר בעיר קובנה הסמוכה, כדי שלא יאונה לה רע אם הוא יתפס"
- מעורב באופן אקטיבי במעשה ההצלה "... עודד אותה ללכת בעקבותיו והוביל אותה לביתו...התכופף פאולאביציוס, פתח פתח נסתר ברצפה"
- קיימים תיעוד אמין או עדות שמאמתים את מעשה ההצלה- עצם עדותה של מרים קרקינובסקי מהווה עדות למעשה ההצלה. "סיפרה קרקינובסקי"

המניעים של מי שניסו להציל יהודים (על התלמיד לציין שניים):

- יחסי שכנות טובים בינם לבין היהודים לפני המלחמה.
- דרך להביע מחאה נגד מעשי הנאצים.
- אנושיות והומאניות – מניעים הומניטאריים של עזרה לאדם בצרה, באשר הוא אדם.
- שליחות דתית – שמירת ערכי המוסר והאנושיות.

סעיף ב'

הסבר המניעים של משתפי הפעולה עם הנאצים ושל הרוב הדומם:

מניעי משתפי הפעולה עם הנאצים: שיתוף הפעולה עם הנאצים בא לידי ביטוי בהסגרה והלשנה על יהודים, השתתפות בביזה ובגזל, פגיעה גופנית ואף השתתפות אקטיבית ברצח היהודים. המניעים של משתפי הפעולה היו: אנטישמיות קודמת, הסכמה עם האידיאולוגיה הנאצית, פחד גדול מהנאצים והמחשבה שעל ידי שיתוף פעולה יכולה לשרוד את המלחמה בצורה טובה יותר, כמו כן כסף היה מניע לקחת חלק בפעילות של הנאצים- השאיפה לקבל טובות הנאה.

מניעי הרוב הדומם: היו אלו שלא עשו דבר לסייע ליהודים למרות שידעו מה מתרחש בגטאות, מחנות העבודה ומחנות ההשמדה ואף לא שיתפו פעולה עם הנאצים. המניעים של הרוב הדומם היו: אנטישמיות ברמה שהביאה לאפאטיות כלפי גורל היהודים ואולי אף הקלה בכך שהאויב היהודי "מטופל", פחד מהנאצים הביא לשיתוק- היה ברור שעל מנת לשרוד את המלחמה עליך ועל משפחתך להתנהג בהתאם לאידיאולוגיה הנאצית. בכלל באופן טבעי אנשים נוטים לשמור על עצמם קודם, ולכן רוב האנשים היו חלק מקבוצה זו, ובעצם לא סייעו להצלת היהודים כלל ואף לא סייעו לנאצים והיו עסוקים בהשרדותם שלהם בזמן המלחמה הקשה.

שאלה 5- ועידת ואנזה**סעיף א'**

נימוק לביסוס הטענה כי ההחלטה על הפתרון הסופי החל לפני כינוס ועידת ואנזה:

היידריך כינס את ועידת ואנזה בינואר 1942 כאשר הפתרון הסופי התרחש בשטח כבר מיוני 1941 עם פלישת גרמניה לבריה"מ במבצע "ברברוסה" שם החל הרצח ההמוני של היהודים בבורות הירי ובמשאיות הגז (חלמנו). במהלך הוועידה נידנו מספר נושאים אשר תומכים בעובדה זו:

סקירת המדיניות הנאצית בשאלת היהודים עד לשלהי שנת 1941, במסגרת הסקירה התייחס היידריך, גם לבורות הירי ומשאיות הגז. כמו כן, מסר את החלטתו של היטלר בדבר הפתרון הסופי. הוסברה שיטת הרצח החדשה, שימוש במחנות ההשמדה והקמתם, וכן את היקף הרצח כפי שהוחלט עליו בצמרת ההנהגה- כל יהודי אירופה ולא רק יהודי ברה"מ. מכאן ניתן להסיק כי ההחלטה התקבלה לפני כינוס הוועידה.

מטרות כינוס הוועידה:

- להדגיש שהפתרון הסופי מתייחס לכל אירופה ללא הגבלות גיאוגרפיות (שטחים כבושים, מדינות גרורות, מדינות ניטרליות, ובעלי ברית בעתיד). כלומר, שההרג של היהודים המבוצע במזרח אירופה עתיד להתרחב ולהקיף את כלל יהודי אירופה.

- להדגיש שהמבצע הכולל והמקיף מהווה משימה מרכזית של הרייך וכולם ללא יוצא מן הכלל חייבים להפנים שזו משימתם ולהירתם להצלחתה.
- ליצור תיאום והאחדה בין המשרדים והרשויות המרכזיות ברייך, מבחינה ארגונית ומנהלית כדי שיושג שיתוף פעולה מלא והירתמות כוללת לביצוע תכנית ההשמדה בקנה מידה אירופי.
- להתגבר על מספר קשיים: אי נכונותם של מספר בעלי תפקידים להשלים עם התפקיד המרכזי של ה.ס.ס. בפתרון הסופי של שאלת היהודים; אי השלמה עם פעולות הרצח הפראיות שהתנהלו לעין כל; מגמת משרד החוץ להימנע מסיבוכים בעלי אופי בין לאומי.
- להבהיר שהיידריך וה-ס.ס. הוא הסמכות העליונה במקרה של חילוקי דעות.

סעיף ב'

פרוטוקול ועידת ואנזה מבטא את הטוטאליות של הפתרון הסופי באמצעות הטבלה שחולקה למשתתפים, ובה מספר נקודות מרכזיות (כל דוגמה מצוינת בקו תחתון – על התלמיד להציג שתיים):

הטבלה בפרוטוקול מונה 11 מיליון יהודים בכל מדינות אירופה שאמורות להיכלל במסגרת הפתרון הסופי. עצם הזכרת 200 יהודים מאלבניה בנשימה אחת עם 5 מיליון יהודים מבריה"מ (הייתה בכך הגזמה משום שבבריה"מ היו 3 מיליון. הסיבה להגזמה היא שהם היו שבויים באידיאולוגיה בדבר "בולשביזם יהודי"), מבטאת את הכוונה להשמיד טוטלית ובאופן מוחלט את כל העם היהודי, כמו גם העובדה שנכללו גם יהודים ממדינות לא כבושות כמו רומניה ובולגריה לצד יהודים מארצות ניטרליות כמו שוויץ, שבדיה, ותורכיה (דבר המראה על תכנית הכיבוש העתידית של גרמניה הנאצית), כמו כן מוזכרת אסטוניה כנקייה מיהודים כלומר בה הפתרון הסופי כבר יושם במלואו. לבסוף, בוועידת ואנזה השתמשו בהגדרה נרחבת של מיהו יהודי. כבסיס להגדרת מיהו יהודי לצורך הפתרון הסופי, שימשו חוקי הגזע. בשלב זה כבר נכללו בני התערובת מדרגות שונות בהגדרת יהודי לצורך זה.

שאלה 6 - דרכי הלחימה של היהודים

סעיף א'

הנימוקים בעד היציאה למרד (על התלמיד לציין שניים):

- נקמה בגרמנים על רצח המוני היהודים. למות בדרך שיהיה בה ביטוי לנקמה.
- גאולת כבוד העם שנרמס "מוות בכבוד". הלוחמים ידעו שהם לוחמים ללא סיכוי לנצח או להינצל.
- "למען שלוש שורות בהיסטוריה". למות בדרך שיהיה בה ביטוי לתחושה לאומית יהודית ואנושית כאנשים חופשיים בדרך זו ישמשו אות ומופת לדורות הבאים שישרדו ויבנו את עולמם בארץ ישראל.
- ביטוי ומימוש הרעיונות האידיאולוגיים הציוניים של חברי תנועות הנוער הציוניות שהאמינו שהמרד יהיו מופת ודוגמה לחברי התנועה בארץ ישראל.

- **מצרים - המלחמה סללה את הדרך לביקורו של הנשיא סאדאת בישראל (1977) ולהסכם השלום.** מלחמת יום הכיפורים ("מלחמת אוקטובר" בפי המצרים) החזירה לעם המצרי את גאוותו הלאומית. מצרים ראתה ב"מלחמת אוקטובר" ניצחון צבאי וחגגה מאז בכל שנה במצעד צבאי. הנשיא סאדאת זכה למעמד של מנהיג חזק ומצליח, שהצליח לשבור את מיתוס העליונות הצבאית של ישראל. מצרים הגיע להישגים ב"הסכמי הפרדה" (הסכמי סוף המלחמה) בין הצדדים: ישראל נסוגה 30 קילומטר מתעלת סואץ, ניתנה שליטה מלאה למצרים על התעלה ופתיחתה למעבר כלי שיט. הסכמים אלה, והגאווה המצרית על תוצאות המלחמה, הכשירו את דעת הקהל המצרית לפתיחת שיחות שלום עם ישראל, במטרה להחזיר את כל סיני לשליטה מצרית, לאחר שהתבהר כי הסיכוי להחזירו במלחמה אינו גבוה. הדבר הוביל לביקורו ההיסטורי של סאדאת בירושלים ב-1977 ולחתימת הסכם השלום בין ישראל למצרים ב-1979.